

# **SKÖTSELPLAN FÖR RÄCKESKOGS NATURRESERVAT**

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 1999. Planförfattare har varit Kjell Antonsson.

## **Innehållsförteckning**

### **A Allmän beskrivning**

- 1. Administrativa data**
- 2. Ändamål, föreskrifter samt grund för beslutet**
- 3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden**
  - 3.1 Naturbeskrivning
  - 3.2 Kulturhistoriska förhållanden
  - 3.3 Markanvändning
  - 3.4 Tillgänglighet
  - 3.5 Slitage- och störningskänslighet
  - 3.6 Källuppgifter

### **B Plandel**

#### **1. Disposition och skötsel av mark**

- 1.1 Kvalitetsmål
- 1.2 Skötselområden
- 1.3 Jakt
- 1.4 Utmärkning av reservatets gräns

#### **2. Anordningar för rekreation och friluftsliv**

- 2.1 Övergripande mål**
- 2.2 Riktlinjer och åtgärder**

- 2.2.1 Tillgänglighet
- 2.2.2 Anordningar för friluftslivet och information
- 2.2.3 Renhållning
- 2.2.4 Parkeringsplats

#### **3. Tillsyn**

#### **4. Dokumentation och uppföljning**

- 4.1 Dokumentation och inventering
- 4.2 Uppföljning

#### **5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen**

- 5.1 Ekonomisk utredning
- 5.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

### **Bilagor**

1. Utdrag ur topografisk karta
2. Utdrag ur ekonomisk karta - Reservatskarta
3. Utdrag ur ekonomisk karta med indelning i skötselområden och karta över anordningar för besökare m m.
4. Utredning av kostnader för naturvårdsförvaltningen

# A. ALLMÄN BESKRIVNING

## 1. Administrativa data

Benämning:	Räckeskogs naturreservat
Objektnummer:	0513 - 211
Kommun:	Kinda
Socken:	Kättilstad
Lägesbeskrivning:	Reservatet består av ett område (enligt bif. karta), som är beläget öster om sjön Ämmern i NO delen av Kinda kommun.
Kartblad:	Ekonomiska kartan och fastighetskartan 07589. Topografiska kartan Tranås 7F NO
Koordinater:	644420 149950
Gräns:	Innerkanten av den kraftiga linjen på, till beslutet, bifogad karta
Fastighet:	Räckeskog 3:3
Markägare:	Gustaf Hamilton
Areal:	34,5 ha
Naturtyper:	Produktiv skogsmark (26,7 ha), impediment (5,3 ha), åker (1,5 ha) och övrig mark (1 ha). Tall (37%), klibbal (17%), björk (16%), ek (13%), asp och övrigt löv (10%) och gran (7%).

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen Östergötland.

## 2. Ändamål, föreskrifter och grund för beslutet

(se reservatsbeslut)

## 3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

### 3.1 Naturbeskrivning

#### Allmänt

Naturreservatet utgörs främst av gammal skog runt gården Räckeskog. Strandskogen vid Ämmerns norra strand består av lövskog som domineras av klibbal. I skogen finns inslag av tall och gran samt äldre lövträd. Två skogspartier strax SV och 500m SO om gården domineras av äldre tall med inslag av bl a gammal björk. De största naturvärdena finns i en helt ekdominerad dunge 300 m SSO om gården samt i branten öster om gården som består av gammal tallskog med inslag av mycket gamla ekar.

## Klimat

Räckeskog ligger i Stångådalens södra förlängning i Kinda kommun som har ett något mildare klimat med en högre medeltemperatur på vintern än i det söder om liggande Sydsvenska höglandet. Det innebär att värmekrävande lövträd som t ex lind, alm, lönn m fl har kunnat leva kvar i detta eklandskapet i något större omfattning sedan varmetidens ädellöv-urskogar.

## Vegetation och kärlväxtflora

Trädskiktet i lövskogspartierna domineras av gamla ekar. Vidare förekommer partier med igenväxande hagmark och talldominerad barrskog. Utöver nämnda trädslag förekommer också *björk, asp, klibbal, alm, lönn, lind, sälg, rönn, oxel, brakved, hassel och hägg*.

Fältskiktsfloran är ofta lundartad med arter som trivs under näringsrika förhållanden. Dominerar gör ofta arter som *älgört, liljekonvalj, ekbräken, hässlebrodd, lundgröe, kirskål, blåsippan, stenbär, lundstarr, smörboll och piprör*. Av mindre vanliga arter kan nämnas *trolldruva, lungört, vätteros, underviol, vårärt och hässleklocka*. Dessutom förekommer en vanlig barrskogsflora. Väster om byvägen finns här och var ännu kvar rester av en ängs- och betesmarksflora.

## Kryptogamfloran

Kryptogamfloran i reservatet tillhör de naturvärden som väger tungt som motiv för bildandet och som underlag för skötseln. Det är de gamla ekarnas lavflora som dominerar artlistan över vilka rödlistade kryptogamer som är kända från området. Det finns gamla ekar spridda i stora delar av reservatet men den största ansamlingen återfinns i dungen 300 m SSO om gården. Följande rödlistade kryptogamer är i dags dato kända från området (enl. "Rödlistade växter 1995, Artdatabanken");

## Lavar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Chaenoteca phaeocephala</i>	Brun nållav	4
<i>Cliostomum corrugatum</i>	Gul dropplav	4
<i>Sclerophora coniophea</i>	Rödbrun blekspik	4
<i>Buellia violaceofusca</i>	Violettbrun skivlav	4
<i>Caloplaca lucifuga</i>	Skuggorangelav	4
<i>Opegrapha illecebrosa</i>	Gammelekslav	1
<i>Schismatomma decolorans</i>	Grå skärelav	2
<i>Pachykytorpora tuberculosa</i>	Blekticka	4
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	Vedtrappmossa	4

## Högre djurliv

Flertalet av de vanligare däggdjuren och fåglarna förekommer i området, men då det inte genomförts någon inventering är kunskapen om det högre djurlivet begränsad.

Genom markägarens stora naturintresse finns dock följande däggdjur noterade för området; älg, rådjur, dovhjort, räv, grävling, mård, fälthare, skogshare och lodjur. Bland fåglar kan nämnas följande för området noterade arter; ormvråk, kattuggla, sparvuggla, tjäder, orre, större hackspett, gröngöling, göktyta, spillkråka, skogsduva, stenknäck och härmsångare. Av dessa är tjäder, skogsduva, spillkråka och stenknäck med på den svenska listan över rödlistade arter i kategorin hänsynskrävande.

## Insekter m m.

De ryggradslösa djuren utgör de främsta motivet för bildandet av naturreservatet och utgör också ett viktigt underlag för skötseln av området. De högsta värdena är knutna till de gamla och ihåliga ekarna och det är också dessa som undersökts i första hand. Följande rödlistade insekter är f n kända från området, (enl. ”Rödlistade evertebrater 1993, Artdatabanken”);

Vetenskapligt namn	Svenskt namn/Grupp	Hotkategori
Nemadus colonoides	Åtelbaggar	4
Velleius dilatatus	Kortvingar	2
Hapalarea pygmaea	Kortvingar	4
Liocola marmorata	Marmorerad guldbagge	4
Osmoderma eremita	Läderbagge	1
Globicornis rufitarsis	Ängrar	2
Elater ferrugineus	Knäppare	2
Calambus bipustulatus	Knäppare	2
Procræus tibialis	Knäppare	2
Ampedus hjorti	Knäppare	4
Ampedus cardinalis	Knäppare	2
Grynocharis oblonga	Mörkbaggar	2
Tillus elongatus	Brokbaggar	4
Euglenus oculatus	Ögonbaggar	4
Mycetophagus populi	Vedsvampbaggar	2
Tenebrio opacus	Svartbaggar	1
Allecula morio	Svartbaggar	4
Prionychus ater	Svartbaggar	4
Pseudocistela ceramboides	Svartbaggar	4
Scraptia fuscula	Spolbaggar	2
Vespa crabro	Bålgeting	2
Lasius brunneus	Brun trädmyra	2

Artlistan visar tydligt att Räckeskog tillhör de främsta ekområdena i Östergötland och därmed också i Sverige. Naturvärdena kan bibehållas om ekarna får stå fritt och det tillåts utvecklas nya ekjättar kontinuerligt.

### 3.2 Kulturhistoriska förhållanden

Det finns inga kända fornlämningar i området.

### 3.3 Markanvändning

De flesta områden som idag är äldre lövskog var för mer eller mindre länge sedan slåttermark eller betesmark och öppnare än idag. Det har dock säkerligen funnits kontinuitet av lövträd inom alla områden. De delar av skötselområdena D och E som i skötselplanen föreslås hävdas genom slåtter och efterbete, var de enda områdena inom reservatet som markerades som äng på häradskartan som karterades 1874-1875.

Idag hävdas endast vissa partier i södra och västra delen extensivt genom bete.

### 3.4 Tillgänglighet

Eftersom bilväg går genom naturreservatet är det lätt att nå till Räckeskogs naturreservat.

### **3.5 Slitage- och störningskänslighet**

Med nuvarande besöksfrekvens är slitage och störningar av ringa omfattning. Även en viss ökning av antalet besökare bedöms inte påverka området negativt.

### **3.6 Källuppgifter**

**Länsstyrelsen i Östergötland, 1983.** Natur och Kultur-miljöer i Östergötland

**Skogsvårdsstyrelsen i Östra Götaland, 1996.** Beskrivning av nyckelbiotoper på fastigheten Räckeskog

## **B. PLANDEL**

### **1. Disposition och skötsel av mark**

#### **1.1 Kvalitetsmål för Räckeskogs naturreservat**

Huvudmålet med reservatets skötsel är att förbättra livsbetingelserna för hotade, sällsynta och hänsynskrävande arter och andra för naturskogar karaktäristiska arter.

#### **1.2 Skötselområden**

##### **Skötselområde A :**

Kort beskrivning: Den södra delen består av gammal tallskog och området väster om gården består av i huvudsak tall/björkskog.

Areal: 6,5 ha

Målsättning: Naturskog/Urskog av tall och björk.

Åtgärder: Lämnas till fri utveckling. Endast undantagsvis kan slyröjning av kantzoner, frihuggning av grova träd eller bete tillåtas.

##### **Skötselområde B:**

Kort beskrivning: En talldominerad brant med inslag av gamla ädellövträd, främst ek.

Areal: 8 ha

Målsättning: Naturskog/Urskog med talldominans och inslag av ädellövträd

Åtgärder: Lämnas orört, med undantag av frihuggning av ädla lövträd.

##### **Skötselområde C :**

Kort beskrivning: En smal remsa med yngre lövskog som en skärm mellan åkern och branten i öster.

Areal: 3 ha

Målsättning: Lövskog med ett starkt inslag av ekar och andra ädellövträd.

Åtgärder: Lövsfogsskötsel med inriktning mot att producera gamla lövträd. De få ädellövträd som finns ska sparas så att det finns ekar av alla generationer hela tiden.

### **Skötselområde D :**

Kort beskrivning: Kullen består av gamla ekar på berget och ek/hassel i sluttningarna.

Areal: 3 ha

Målsättning: Ekhagmark/gles ekskog med gamla ekar.

Åtgärder: Rövning runt ekarna på berget i söder görs vid behov. Söder och norr om kullen bör röjningsåtgärder utföras regelbundet. Området bör efterbetas tillsammans med skötselområde E, eller på annat sätt hävdas.

### **Skötselområde E :**

Kort beskrivning: Igenväxande ängsmark med kvarvarande lövängskaraktär och flora.

Areal: 2,5 ha

Målsättning: Löväng med slätter och efterbete. Relativt tätt trädskikt som helt eller delvis hamlas.

Åtgärder: Området bör öppnas till löväng och hävdas genom slätter med efterbete och regelbunden hamling. Den allra mest igenvuxna delen i SO (ca 0,5-0,75 ha) bör dock först bedömas i fält. Först därefter bestäms om den delen ska öppnas till löväng, lämnas för fri utveckling eller att frihuggning av ädla lövträd ska utföras.

### **Skötselområde F :**

Kort beskrivning: Öppen ängsmark som börjar växa igen.

Areal: 0,8 ha

Åtgärder: Området bör röjas och bibehållas öppet med hävd genom bete eller slätter tillsammans med skötselområde G.

### **Skötselområde G :**

Kort beskrivning: Igenväxande hagmark med inslag av gamla ädellövträd.

Areal: 6,5 ha

Målsättning: Blandlövskog/hagmark med inslag av grova lövträd.

Åtgärder: Rövning för bete i omgångar, beroende på tillgång på betesdjur.

### **Skötselområde H :**

Kort beskrivning: Klibbalbård utmed stranden av sjön Ämmern.

Areal: 4,2 ha

Målsättning: Lövnaturskog med inslag av gamla grova klibbalar.

Åtgärder: Området bör lämnas för fri utveckling. Vid behov kan röjning genomföras för påskyndande av utvecklingen till grova klibbalar. Bete i norra delen (i höjd med skötselområde D och norrut).

### **1.3 Jakt**

Jakt är tillåten inom reservatet för jakträttsinnehavaren.

### **1.4 Utmärkning av reservatets gräns**

Gränsmarkering utförs av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard (SIS 031522)

## **2. Anordningar för rekreation och friluftsliv**

### **2.1 Övergripande mål**

Planeringen för friluftslivet ska inriktas på att informera och kanalisera besökarna.

### **2.2 Riktlinjer och åtgärder**

#### 2.2.1 Tillgänglighet

Se under punkt A: 3.4

#### 2.2.2 Anordningar för friluftslivet och information

Minst en informationsskylt i A2-format som på tre språk informerar om natur- och kulturvärden och föreskrifter i reservatet sätts upp i anslutning till den parkeringsplats som iordningställs i enlighet med I- och P-markeringen, öster om vägen mittemot skötselområde D enligt bifogad karta över indelning av skötselområden.

Reservatets arrondering gör att en strövstig inte är helt nödvändig på kort sikt. På sikt bör en strövstig iordningställas i området.

#### 2.2.3 Renhållning

Ingen särskild anordning för renhållning skall iordningställas vid reservatet.

#### 2.2.4 Parkeringsplats

En parkeringsplats för 5-7 bilar iordningställs öster om vägen mittemot skötselområde D.

## **3. TILLSYN**

Tillsyn över området ombesörjs av naturvårdsförvaltningens personal.

## **4. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING**

Skötseln ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

### **4.1 Dokumentation och inventering**

En noggrann kartering av främst ekarnas åldersfördelning bör göras i syfte att förebygga bristsituationer av vissa åldrar på lång sikt.

Naturvärdena knutna till de gamla tallarna i reservatet bör inventeras, främst med avseende på insekter och kryptogamer.

### **4.2 Uppföljning**

#### **a, Årsvisa noteringar**

Varje år noteras tidsåtgång och vilka skötselinsatser som bör vidtas inom reservatet samt enkla noteringar som kan visa på framgång eller motgång i skötselarbetet. Exempel på det sistnämnda kan vara att vissa arter börjat etablera sig i området. Den årliga dokumentationen kan förslagsvis göras av naturvårdsförvaltningens personal.

#### **b, Noggrannare genomgång**

Som ett led i uppföljningen bör det var 5-10 år göras en mera noggrann dokumentation av områdenas utveckling. Exempelvis kan ett lämpligt urval lavararter studeras på bestämda ytor med avseende på förekomst, frekvens, vitalitet m m.

En annan uppföljningsmetod som bör genomföras är att mäta företeelser som hotade arter kräver som t ex solexponerade grova ekar samt björk- och asphögstubbar, grova lövträdslågor i skugga, gläntor och bryn. En enklare variant på detta är att mäta mängden död ved i olika klasser och i skugga respektive sol.

## **5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN**

### **5.1 Ekonomisk utredning**

Länsstyrelsen har gjort en ekonomisk utredning av skötselkostnaderna daterad 1999-04-23 (bilaga 3). Den ekonomiska utredningen är undantagen från fastställelsen.

### **5.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen**

Alla kostnader i samband med skötseln av reservatet bekostas med statliga medel.







### Bilaga 1 till skötselplanen

**Bilaga 1 till skötselplanen**

**RÄCKSKOGS NATURRESERVAT**  
**KINDA KOMMUN, ÖSTERGÖTLANDS LÄN**

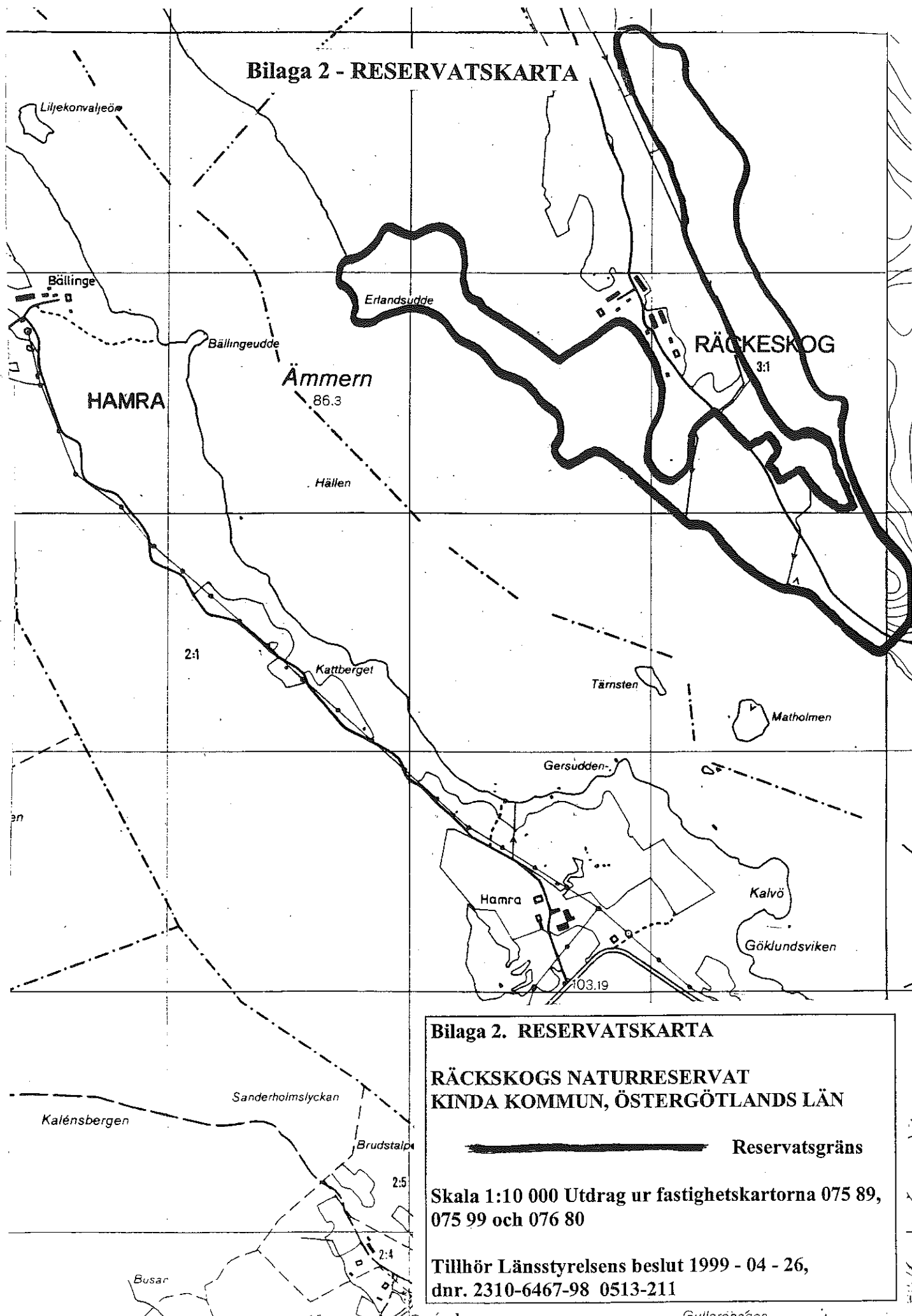
**Översiktskarta**

Skala 1:50 000 Utdrag ur topografiska kartan  
 Tranås 7F NO

Tillhör Länsstyrelsens beslut 1999 - 04 - 26,  
 dnr. 2310-6467-98 0513-211

6450  
10'  
49  
48  
9  
47  
46  
45  
44  
43  
8  
42  
41  
6440  
05  
39  
38  
7  
37

# Bilaga 2 - RESERVATSKARTA



## Bilaga 2. RESERVATSKARTA

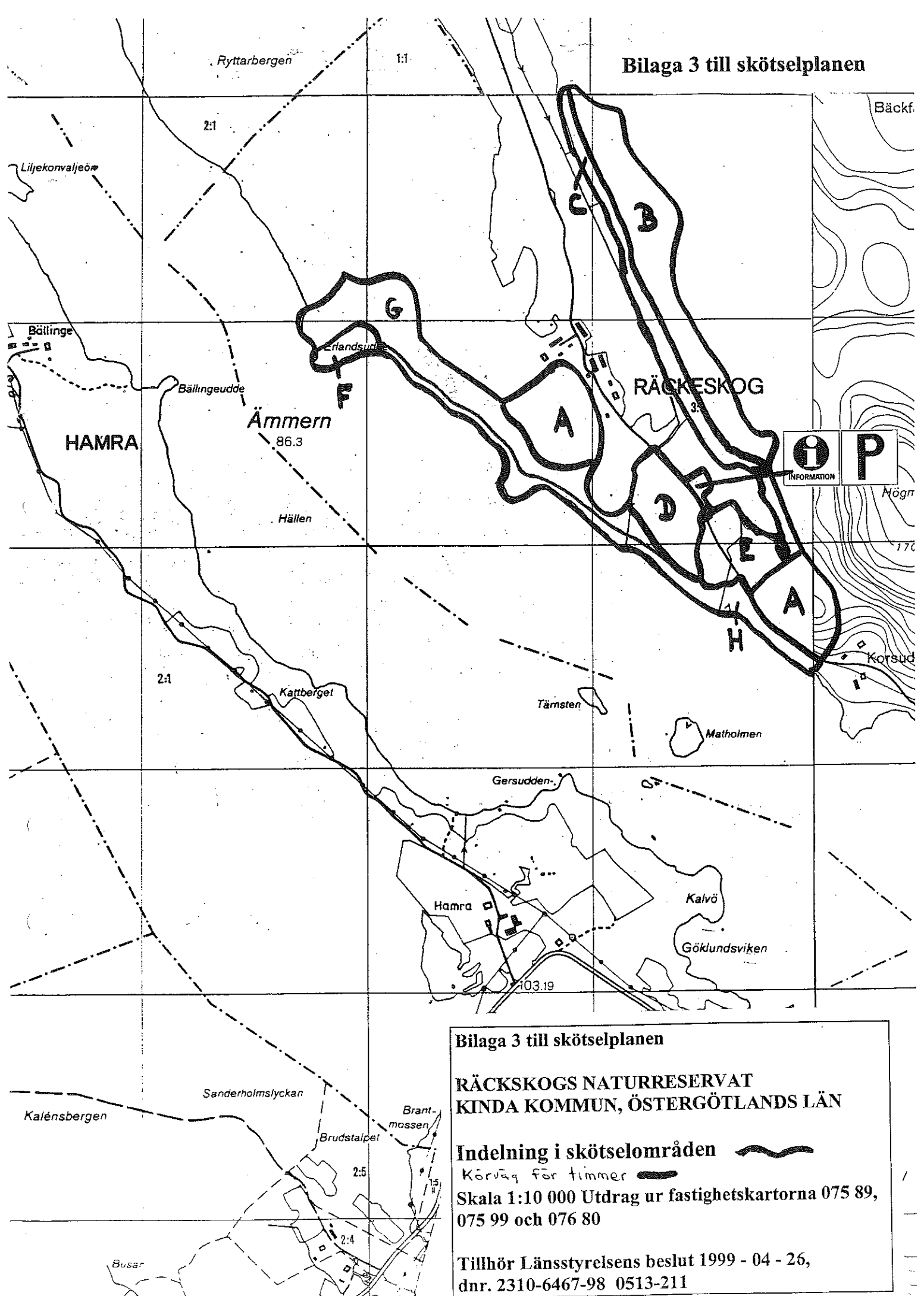
RÄCKESKOOGS NATURRESERVAT  
KINDA KOMMUN, ÖSTERGÖTLANDS LÄN

**Reservatsgräns**

Skala 1:10 000 Utdrag ur fastighetskartorna 075 89,  
075 99 och 076 80

Tillhör Länsstyrelsens beslut 1999 - 04 - 26,  
dnr. 2310-6467-98 0513-211

Bilaga 3 till skötselplanen



**Bilaga 3 till skötselplanen**  
**RÄCKESKOGS NATURRESERVAT**  
**KINDA KOMMUN, ÖSTERGÖTLANDS LÄN**

**Indelning i skötselområden**   
Körväg för timmer 

Skala 1:10 000 Utdrag ur fastighetskartorna 075 89,  
075 99 och 076 80

Tillhör Länsstyrelsens beslut 1999 - 04 - 26,  
dnr. 2310-6467-98 0513-211

**EKONOMISK UTREDNING**

1999-04-23

Engångskostnader

Markering av reservatets gräns	15 000 kr
Dokumentation och uppföljning	40 000 kr
Informationsskyltar	20 000 kr
Ställning för informationsskylt	10 000 kr
Iordningställande av parkeringsplats	5 000 kr
Röjning och iståndssättande av löväng	20 000 kr
	-----
<b>Summa:</b>	<b>110 000 kr</b>

Årliga kostnader

Skötsel av p-plats (slå av gräset 1-2 ggr/år)	1 000 kr
Slätter och hamling av löväng (exkl. EU:s miljöstöd)	5 000 kr
Tillsyn	1 000 kr
	-----
<b>Summa:</b>	<b>7 000 kr</b>

Den ekonomiska kostnadsberäkningen grundar sig på 1999 års prisnivå.

Bilaga 6

Ryttarskogen

Liljebäl  
Gälen

31

Skrukerum

Värde

Ryttarbergen

79

BERSEBO

21

85

99

31

RÄCKESKOG

94

96.2

Räckeskog

96.1

98

126

Bälinge

HAMRA

21

Matholmen

Hamra

85

74

21

